

אב May the All-Merciful Father have compassion on the people borne [by Him]¹, and remember the covenant with the mighty ones [Patriarchs]; may He deliver our souls from evil times and banish the evil impulse from the ones carried [by Him]²; may He graciously grant us eternal survival and fulfill our wishes in ample measure for salvation and mercy.

The one who calls up to the Sefer Torah says:

ומגלה And may His kingship over us soon be revealed and made visible, and may He graciously grant to our remnant and the remnant of His people, the House of Israel, grace, kindness, mercy and goodwill; and let us say, Amen. Let all render glory to our God and give honor to the Torah. Let the *Kohen* come forward. Arise [Call out the Hebrew name of the person called to the Torah and that of his father] the *Kohen*. Blessed is He who in His holiness gave the Torah to His people Israel. Cong. responds: And you who cleave to the Lord your God are all alive today.³

The person called to the Sefer Torah says:

ברכו Bless the Lord who is blessed.

Congregation responds:

ברוך Blessed be the Lord who is blessed for all eternity.

The person called to the Sefer Torah says:

ברוך Blessed be the Lord who is blessed for all eternity.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has chosen us from among all the nations and given us His Torah. Blessed are You Lord, who gives the Torah.

After the reading of the section of the Torah, he says:

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has given us the Torah of truth and planted eternal life within us. Blessed are You Lord, who gives the Torah.

BLESSING OF THANKSGIVING ON DELIVERANCE FROM DANGER

One who is obligated to recite the "Blessing of Thanksgiving on Deliverance from Danger," should do so at the Sefer Torah, after the second berachah over the Torah. It is proper not to delay the recital of the berachah for more than three days.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who bestows benefices upon the culpable, for He has bestowed goodness upon me.

Congregation responds:

מי Amen. May He who has bestowed beneficence upon you always bestow every beneficence upon you.

BLESSING BY THE FATHER OF A BAR MITZVAH

The following is said by the father of a Bar Mitzvah, when the latter has concluded the second berachah after having been called up to the Sefer Torah:

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has released me from being punishable for this [boy].⁴

After the reading of the Torah, the Torah Reader recites Half Kaddish, p. 68.

When the Sefer Torah is raised, say:

וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל: עץ חיים היא למחיות בה, והמקנה מאשר. ודרכה דרכי נעם, וכל נתיבותיה שלום. אלה נמים בימינה, בשמאלה עשר וקבר. ויפני קמנו אדמו, יגדל תורה ואדיר: ת"א

1. Cf. Isaiah 46:3. 2. Deuteronomy 4:4. 3. See infra, p.186. 4. It is our custom to recite the *berachah* without mentioning God's name, thus: *Blessed is He who has released me*.... 5. Deuteronomy 4:44. 6. Proverbs 3:18. 7. Ibid. 3:17. 8. Ibid. 3:16. 9. Isaiah 42:21.

סדר קריאת התורה לחול

אב ברכמים. הוא ירחם עם עמוסים. ויזכור ברח איתנים. ויגדל נפשוהינו מן השעות הרעות. ויגער בגער הרע מן השואים. ויחן עלינו לפליטת עולמים. וימלא משאלותינו במידה טובה ישועה נרחמים:

והנלה והראה בלכותו עלינו בזמן קדוש, ויחן פלמטנו ופליטת עפו בית ישראל דחן וחסד ורחמים וקרין ונאמר אמן. הכל הכו גדל לאליהו ותנו כבוד לתורה, פהו קרב יעמוד (מכ"ס) הכהן, ברוך שנתן תורה לעמו ישראל בפני ישראל. קהל נאום הדברים ביי אליהם, חיים בקדם חיים:

כשקורין אותו להורה יאמר זה ברכו את יי המברך.

והקהל עוניו ברוך יי המברך לעולם ועד.

והעולה חור ברוך יי המברך לעולם ועד:

והנלה את התורה. ברוך אתה יי נותן התורה:

ברוך אתה יי אליהו מלך העולם, אשר פחר קנו מפל העמים, ונתן לנו את התורה. ברוך אתה יי נותן התורה:

ואחר קריאת הפרשה יברך:

ברוך אתה יי אליהו מלך העולם, אשר נתן לנו תורה אמת, וחי עולם נמנע בחובנו. ברוך אתה יי נותן התורה:

ברכת הגוי מל

כמחזיק בדרך ברכת הנותן חומר ברכה זו על הספר תורה לאחר ברכה אחרונה. וכן שולח לאחר שלוש ימים.

ברוך אתה יי אליהו מלך העולם, הנמיל לחיבים טובות, שומעני אדירי אמן מי ששומע טוב, הוא יגמלה כל טוב סלה:

לס קרלו לספר תורה נער שנעשה בר מזה אוי אחר שנידך ברכה אחרונה. אכיו ואחר זה:

ברוך אתה יי אליהו מלך העולם שפמני מענש הקלה:

אחר קריאת התורה אומר כה"ן חצי קריש:

כשנכניסין הספר תורה אחרונים זה:

וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל:

עץ חיים היא למחיות בה, והמקנה מאשר. ודרכה דרכי נעם, וכל נתיבותיה שלום. אלה נמים בימינה, בשמאלה עשר וקבר. ויפני קמנו אדמו, יגדל תורה ואדיר:

ת"א

דברים ד' ד' (ב) מורש רבה מ' תולדות מ' ב' ויעי' רשעי דבולג שרק ב' ד' (ג) דברים ד' ד' (ד) ששל

ג' ח' (ה) שש ב' ד' (ו) שש ב' ד' (ז) ישועה מכ כ"א:

י' יש אומרים בלא שם ומלכות - וכן מנהגו.

1

יש אומרים שאין מרבין ברחמי הנזכר בעצמו לעצמו דאם לא כן

ארבעה חייבים להודות ברוך הגומל לחייבים טובות. על שם אשירה לה' כי גמל עלי⁶¹. כגון חולה שנתרפא, שהרי מחמת שזכרו מן השמים את עונותיו היה חולה, ואם כן איך נתרפא. אלא ודאי הקב"ה גומל לו חסד. כדאמרין⁶² לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה, שאם יחלה אומרים לו [הבא] זכות והיפטר. וכן שאר הצריכין להודות עונותיהם גרמו להם תחלה. ותולכי דרכים נמי עונותיו גרמו לו ללכת במקום סכנה. ואמ' בירושלמי⁶³ כי כל הדרך בחזקת סכנה. ור' יגאי בר הוה נפיק לאכסניא הוה מפקד גו ביתיה, שכל הדרך בחזקת סכנה. וכן מן היבשה לים מקום סכנה הוא, ונצול. ואם תאמר אם כן התולך תחת קיר נטוי ועל הגשר, דאמ' בגמרא מזכירין עונותיו של אדם יברך הגומל לאחר שעבר מכל מקום דבר שהוא קצור הוא ואינו ארוך, וקל לעבור במהרה ואינו נחשב כל כך לסכנה כמו התולך בים ותולכי דרכים], וכמה מקרים באים על דרך ארוכה.

והשומעים אומרים: מי שגמלך הוא יגמלך סלה כן יהי רצון⁶⁴.

[אע"פ שאפשר שזכות סייע לך הוא יגמלך סלה כן יהי רצון]. ולא יאמרו מן השמים עד עכשיו אכל זכויותיו ומעתה אין לו מה יאכל. זה אינו, שהרי לעולם זכות קיימת של ראשונים או של אחרונים. וזהו שאנו אומרים בברכת הטוב והמטיב שאמ' הטוב והמטיב בשביל הברכה דברכת המזון דעל אותו חור ואמר הוא שבכל יום הוא מטיב עמנו, זו היא ברכה של הגומל לחיים טובות. שיודע אני שחטאתי בעונתי והוצרכתי לבקש פרנסתי אפי' במקום סכנה והקב"ה זמן לי פרנסתי אע"פ שלא זכיתי לכך. ואני מודה לו כי הוא גומל לחייבים טובות. ואחר

39 ברכות פ, א. 60 משלי יז, כב ורוח נבאה חיבש גרם. 61 ברכות נה, ב. 62 תהי יג, ו. 63 ברכות פ"ט. 64 הובא על פי כתב יד מונטיפיורי. 65 עין

פירוש התפלות והברכות

נד

כך אומר לעצמו במקום השומעין: יהי רצון שעוד יטיב לנו, הוא גמלנו כמה פעמים ועוד היום גמלני. יהי רצון מלפניו שעוד יגמלני סלה, בזכותו אפילו תמו זכויותי וזכות אבותי.

ובברכת הטוב והמטיב ובדין האמת יש מצריכין הזכרת השם ומלכותו, ויש שאין מצריכין⁶⁵.

סדר קריאת התורה

124

בו כת הגומל.

ארכנו לריכין להודות, מי שהיה חולה ונתרפא, ופי שהיה חסד סכנה נכית סלסולים וילא, ופי שהיה יודע כיס ועלה ממנו, ופי שהולך במדבר בשיגע לייסוד; ואחר כרכס אחרונם על קריאתו כחודש יאמר עוד כרכס וז: וזר פקן חיינער קרמנקהייט גענועטן, חיינעט וזעט קרער וויזענדיקעט, געוועזען קרער וקנוט חיינער לעבענט געפאָהר ענטפאָנגען, ספרעלע נאָך דער נאָכ־כרכס חיבער דיה ס"ח נאָך פֿאָלגענדע כרכס:

פֿרויך אַתָּה יי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַגּוֹמֵל לְחַיִּים טוֹבוֹת, שְׁגִמְלָנִי כְּטוֹב: וְהַקֵּסל עוֹנִים מִי שְׁגִמְלָה כְּטוֹב הוּא יִגְמַלְנִי כְּטוֹב סִלָּה:

364 me.

2B

(כא) מברכין הטוב והמטיב על היין בין בתוך הסעודה בין שלא בתוך הסעודה^ס אלא שבתוך הסעודה כל אחד ואחד מהמסובין צריך לברך לעצמו^ס וכן בברכת בורא פרי הגפן^ס ושלא בתוך הסעודה יכול האחד להוציא חבריו בברכתו אם נתכוונו לצאת ידי חובתם^ס.

ואם שתו בסעודה יין אחד ומברכין ברכת המזון על יין אחר אין צריך לברך עליו הטוב והמטיב קודם שישתה ממנו אחר ברכת המזון שהרי כבר אמר הטוב והמטיב בברכת המזון^ס:

פרק יג

יחיד שנעשה לו גם באיזה מקום כגון שנפל עליו כותל ונצול או חיה רעה או לסטים^א חייב הוא עצמו כשיראה אותו מקום לאחר שלשים יום^ב לברך ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שעשה לי גם במקום הזה. ואפילו אם אין הגם ידוע על פי המקום^ג. ואחר הגם מיד כשזרדמו לו עשרה צריך לברך הגומל כמו שיתבאר^ד. ואם חוזר ורואה מקום זה לאחר ל' יום מראה הראשונה חוזר ומברך וכן לעולם^ה.

מי שנעשו לו ניסים הרבה במקומות הרבה כשרואה כל אחד מהמקומות צריך להזכיר שאר כל המקומות וכוללם בברכה אחת ואומר שעשה לי גם במקום הזה ובמקום פלוני ובמקום פלוני^ו.

וכל יוצא יריכו של אותו אדם שנעשה לו גם באותו מקום אם הגם ידוע על פי המקום כגון שנפל עליו כותל חייבים הם וניהם עד סוף כל הדורות לברך כשרואים המקום ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שעשה גם לאבינו במקום הזה שכולם שותפים באותו הגם אבל אינם צריכים להזכיר שאר המקומות. ואפילו הבנים שנולדו קודם לכן שאינם שותפים בנם זה חייבים לברך על גם אביהם^ז:

(ב) ארבעה צריכים להודות ולברך ברכת הגומל (כנוסח שכתוב בסידור) יורדי הים כשיעלו ממנו והולכי מדברות כשיגיעו לישוב ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים על ידי עסקי נפשות ויצא או על עסקי ממון אם היה מעונה בכבלי ברזל^ח.

וצריך לברך ברכה זו בפני עשרה, ושנים מהם תלמידי חכמים, ואם אין מצויין שם תלמידי חכמים, לא יצא מלכוד, והמברך עולה למנין העשרה, ונהג לברך בבית הכנסת אחר קריאת

לוח ברה"ג פ"ב ה"ז וש"נ וראה לקמן ה"ז לענין הגומל.
ב אבל תוך ל' לא יברך הואיל וכבר בירך ברכת הגומל שהיא עומדת גם במקום ברכת הנסים (לוח ברה"ג שם).
ג וכ"ה בלוח ברה"ג פ"ב ה"א וש"נ.
ד לקמן הלכה ב.
ה כדלקמן ה"ג גם בשאר ברכות הראיה, וש"נ.
ו וכ"ה בלוח ברה"ג שם וש"נ.
ז וכ"ה בלוח ברה"ג שם וש"נ ושם ה"ג כתב דיני גם רבו, וכאן השמיטו. וראה בדי השלחן ס"ו ס"ק ד. תורת מנחם.
ח וכ"ה בלוח ברה"ג שם ה"ח וש"נ.

סג וכ"ה בלוח ברה"ג שם הי"ד וש"נ.
סד תום ברכות מנ, א ד"ה הואיל בשם רבינו יחיאל.
ר"ש ברכות פ"ט ס' טו. מרדכי שם בשם רבינו יחיאל מפרי"ש. מור ושוע שם ס"ה.
סה כמבואר בשוע"ר ס' קעד ס"א וש"נ.
סז כמבואר בשוע"ר ס' ריג ס"א וש"נ.
סח וכ"ה בלוח ברה"ג שם וש"נ.

פרק יג

א שו"ת רב"ש סוף ס' ריט. ב"י סוף ס' ריט. אליה רבה ס' ריח ס"ק יג. משא"כ באו גנבים וניצל מהם. וראה

התורה, לפי שיש שם עשרה, ואם בירך בפחות מעשרה יש אומרים שיצא וטוב לחזור ולברך בעשרה בלא שם ומלכות^ט:

(ג) קטן אין צריך להודות אפילו הגיע לחינוך מצוה אבל נשים ועבדים חייבים בברכה זו ולכן כל אשה יולדת כשתקום מחליה תברך בבית הכנסת של נשים וישמעו עשרה אנשים מבפנים^י:

(ד) מי ששמח בלבו על הצלת חבירו רשאי לברך ברכה זו במטבע ז"א או במטבע אחרת כגון בריך רחמנא אלהנא מלכא דעלמא דיהבך לן ולא יהבך לעפרא ואין צריך לברך בפני עשרה^י.

אבל אם אינו שמח בלבו ליתן שבח והודאה מחמת שמחתו (אלא מחמת שהברכה כתובה וקבועה כבר והוא יודעה) הרי זו ברכה לבטלה. ואם צריך לברך בפניו מפני השלום יברך בלא שם ומלכות. ואפילו בשם לבד כגון בריך רחמנא לא יאמר שהרי איסור ברכה לבטלה הוא משום הזכרת שם שמים לבטלה בין שמוכיר בלשון הקודש בין בשאר לשונות ולכן צריך להזהיר לאותם שרגיל על לשונם לומר ברוך ה' בלשון אשכנזי אף על דבר שאין בו שמחת הלב^י:

(ה) אין לברך עד שיצא מהסכנה לגמרי לפיכך לא יברך החולה עד שיחזור לבוריו לגמרי ואם איחר מלברך יש לו תשלומין כל זמן שירצה ונכון שלא לאחר ג' ימים לפיכך אם יצא מן הסכנה ביום ב' אחר קריאת התורה יברך בפני עשרה בלא ספר תורה ולא ימתין עד יום ה' ת^י:

(ו) יש אומרים שאין החולה מברך אלא על חולי שיש בו סכנה כגון מכה של חלל וכיוצא בו מחליים שמחללים עליהם את השבת ולמעשה יש לנהוג שכל שמוטל על מטתו יותר מג' ימים יש לו לברך בעמדו^{טז}:

(ז) יש אומרים שאין מברכין הגומל אלא על ארבעה שמנו חכמים בלברך ויש אומרים שהוא הדין לכל מי שהיה בסכנה וניצול כגון שנפל עליו כותל או שניצול מדריסות שור וסוס ונגיחותיו או שעמד עליו אריה לטרפו ביישוב או אם גנבים באו לו או שורדי לילה וניצול כולם חייבים לברך הגומל כל שהיה חשש סכנת נפשות (וכן נהגו^{טז}):

(ח) הרואה חכמי ישראל צריך לברך ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שחלק מחכמתו ליראיו. חכמי אומות העולם שחכמים בחכמת העולם צריך לברך ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שנתן מחכמתו לבשר ודם. ואם אינן חכמים אלא בדתם אינו מברך עליהם^{יז}:

(ט) הרואה מלכי אומות העולם צריך לברך ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שנתן מכבודו לבשר ודם. ואפילו סומא שיודע שהמלך עובר מברך והוא הדין בכל שאר

ט וכו' בלוח ברה"נ שם וש"נ.

י וכו' בלוח ברה"נ שם ה"ט וש"נ.

יא היינו "שגמלנו טוב", ובלוח ברה"נ שם ה"י: ויכול לומר שגמלנו כל טוב כיון שזו היא טובה לו מה שניצל חבירו

מחמת אהבתו לו ושמחתו בו.

יב וכו' בלוח ברה"נ שם וש"נ.

יג וכו' בלוח ברה"נ שם וש"נ.

יד וכו' בלוח ברה"נ שם ה"א וש"נ.

טו וכו' בלוח ברה"נ שם ה"ב וש"נ.

טז וכו' בלוח ברה"נ שם ה"ג וש"נ.

יז וכו' בלוח ברה"נ שם ה"ד וש"נ.

2-27/c

5

תפלת שחרית

המנצח אומר: **בְּרַכּוּ אֶת יְהוָה הַמְּבָרָךְ:**

והעם עונים: **בְּרוּךְ יְהוָה הַמְּבָרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:** וחזור המנצח ב"ה'ל"ו.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בְּחַרְךָנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת־תּוֹרַתוֹ בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכָנוּ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

גרסין כפ' ה'הואה ד' נריכין להודות. יורדי הים. הולכי מדברות. ומי שה' חולה ונתרפא. ומי שהיה חבוש בבית האסורים ונאל. ויאמר ברכה זו.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַגּוֹמֵל לְחַיִּים (כ"ה לְרַעִים) טוֹבוֹת שְׁגִמְלָנוּ כָּל־טוֹב:

וקהל עונים: **מִי שְׁגִמְלָךְ כָּל טוֹב הוּא יִגְמְלָךְ כָּל טוֹב סִלָּה:**

כהשלימו הקריאה אומר הש"ץ ח"ק. והגולל גולל ג' דפין על השולחן ומגביה הס"ת פתוח להראות הכתב לעם העומדים מימין ומשמאלו. ומחזירה לפניו ולאחריו שמא על כל האנשים והנשים לראות הכתב ולקרוע ולומר.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: עַד פִּי יְהוָה יִחַנוּ וְעַל פִּי

לקוטי הגר"א

ג' חלקי תורה יש. תורה שבכתב ותורה שבעל פה. וסודות התורה. וכנגדן יש שמים וארץ ואויר. כי תורה שבכתב הוא בארץ שנתן לנו על הארץ ותורה שבעל פה הוא אשר נטע בחוך לבני כלל כל אחד ואחד. ואין בארץ ממנו. וזה אשר נתן לנו תורת אמת הוא התורה שבכתב. וחיי (עולם נטע בתוכינו) הוא תורה שבעל פה. וסודות התורה הוא בשמים (משלי כ"ג ה').

ברוך גומל כו' טובים כו' טוב הוא ב' שמות הראשונות מפיו כו' וטובים כולל שניהם כלל ופרט דדו"ג. וטוב דרגא השלישית. וכידוע בסוד המנורה ובסוד השם סתים ש' כולל ה' עם ד' כתרים שמתלבשין בא' מ"ט שערי בינה. בינה ונביא. נביא מבינה ז"ן סומך ה' כו' כנ"ל וכן עם דשבת מ"ט וי"ז וה' משלמת לון: עכ"ל רבינו בצרכות ריש פ"ט:

שער נפתלי

כתב הר"א בנו של רבינו וז"ל. הוא ב' שמות הראשונות מפיו כו'. פי' דעת ותבונה שנא' מפיו דעת ותבונה שגמלני כל טוב. טוב הוא דעת מפני ששם הדעת אהו"ה כמנין טוב. וכל הוא בינה. כי הרפואה באה מג'ר שיקוי לעצמות מרעת שהוא שקיא דאילנא ונשמת שדי תבינם: וטובים כולל שניהם טוב עם כל. וטובים כמנין בינה כלל ופרט. כלל הוא כלל וטוב הוא פרט דוכרא כלל וטוב: פרט: וטוב דרגא השלישית דעת: וכידוע בסוד המנורה. קנה האמצעית עד פרחת טוב טפחים. ויא' כפתורים ט' פרחים כ"ב נביעים ד' קני מנורה הם ב"ט שערי בינה ועב י"ז של קנה האמצעי הוא ס"ז ועם אצח י"ח של הפרח האמצעי הוא ס"ז כמנין טובים וכמנין כל טוב וכמנין בינה: ובסוד השם סתים. הוא שם ס"ג ג' יודין ואלף א': שאלף כולל ה' כו'. ס"ג עם ד' כתרים שבאלף. כ' יודין שבו הם חו"ב וב' קוצין של ו' האמצעי בשני ראשיו הם ב' עטרין כתרין של דעה. נמצא ד' כתרים שבו עם ס"ג הם ס"ז כמנין בינה וכנ"ל: כו'. טנר"א כ"ב אותיות כ"ח טעמים י' נקודות ד' דגשים. בג"ד כפר"ת הם ס"ז כמנין בינה: עכ"ל מ"ש

חושיו וכן העוללים במורה הגה מדרותיהם וכשרותיהם יפים וטובים יותר. וזהו כל גתיותי שלום.

והנה בעת מות תורה, זהו כל ישראל אשר היו באותו מעמד מליכשים בגוף, וכל נשמות ישראל אשר יתלבשו בגוף עד כיאת המשיח בב"א. והי' כללו כאיש אחד קבלו, עלינו על בנינו, ובני בנינו, לקיים את התורה והמצוה, וכתוב קיימו וקבלו היהודים, ואיך קיימו מה שקבלו כבר, והיינו דבכונן העלות אשר או זהו המצוה והעובדים על לימוד התורה וקיום המצות המה ח"ו ביהור, וזהו או דקא. הוא התגברות העבודה בקיום ההור ומצות, וכמו בזמן מרדכי ואסתר אשר המן בלש לשלוח ידו ביהודים, דער גאנצער וועלען זייער איז געווען להשמיד ולאבד את היהודים, לעקור ר"ל את היהודים, וכן במלחמת היונים שאמר כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, הנה או דקא, התגברו בני ביתר שאת וזכיתו עד וקיימו את התומצ' במס' ובמ"ש במ"א. והנה כתי, אני הו' לא שנית ואות בני לא כליתם, פ"י דהנביא מתמי ואמר לישראל הלא אתם רואים, כי הוא ית' אינו משנה בהכנסתו כאמר כי לא יטוש הו' עמו ונהלתו לא יעזוב, וכל א' רואה השגחה אלקית במחש ובמא' בכשה א' בין ע' זאבים והיא משתמרת, א"כ למה אתם בוי' לא כליתם, מדוע אין אתם נמשכים אחרי התומצ' בכלית הנפש, ודע אמת אין דאן, אז מי זעזע אתו קלאר, השגחה פרטית, האט מען דאן געזאגט זיין איבער געגעבען להעסקות התורה והעבודה, אמנם הסבה להו' היא טרדת הפרנסה בצוק העתים שום במד"י חלוקות ובאופנים שונים, יש מי שהוא וזהו ר"ל, דענין החולי הוא שנתמסם מוח ולבו או שהוא חבוש בבית האסורים אשר ח"ו זהו מתגבר על הטוב כמ"ש רשע והיצה"ר) מכחיר את הצדיק (יצי"ט) או יורד בים ריבוי בלביים של עניי, עולם, או שהוא חולך במדבר היינו שגמלי ר"ל רק לגשמי העולם והמרויחו, אמנם כתוב וחשב מחשבות לבחתי ידו ממנו דת, ובחסי אל עליו מתעורר רוח מרום וכמ"ש כי יעמוד נחלץ אביו להשיע משופטי נפשו ומתעורר בתשובה הנה או צדיק מצרה נחלץ וכמ"ש ועמך כלם צדיקים, דהרי כאר' מישאל הרי בשמו הוא חלק אלקה ממעל, וזהו משביעין אותו דבכל נשמה ובשאל הרי יש בה השובע כמה לנצח את היצה"ר ולהתגבר עליו, וזהו נוסח ברכה זו הגומל לחייבים טובות, והלא כל ישראל מחייבים בלימוד התורה וביקים המצות וכתב, ולמה אתם אומרים את בניכם שוים מ"ע, ואם מצד איזה סבה לא קיים זה, הלא הוא האשם בזה, דתורה ומצות הם נצחיים, וכל המצוה והעובדים שוללים הם רק נסיונות כמ"ש כי מנסה ה' אתכם, ולכן בברכה זו מזכיר חוב לעצמו, ואמר הגומל לחייבים טובות שווה מחסי השוה ית' גומל גם לחייבים טובות שגמלי טוב ורמא אין טוב אלא תורה שהוא טוב ואמית' כמ"ש ע' חיים ויהא למחליקים בה ותומכ' מאשר, דגם מחזיק התורה הם מאושרים ומבורכים בכל טוב.

בני יעקב לא כליתם, פ"י שהנביא מתמיה ואמר לישראל הלא אתם רואים כי הוא ית' אינו משנה בהכנסתו שהכניס כי לא יטוש הו' עמו ונהלתו לא יעזוב, וכל אחד ואחד רואה השגחה פרטית במחש ובמא' בכשה אותו בין ע' זאבים והיא משתמרת, א"כ למה אתם בני יעקב לא כליתם, פ"י מדוע אין אתם נמשכים אחרי התורה והמצוה בכלית הנפש, כי האמת הוא כאשר רואים השגחה פרטית אחרי השגחה בכלית הנפש, הרי השתקפות בתורה ועבודה, ואם מפני סבות שונות אינו עדיין כפי אמיתת כח ויכולתו הנה מעוררים אותו מלמעלה ומצילים אותו, וזהו שגמלי טוב, וכמאמר אין טוב אלא תורה והיינו שיתחזק בעבודתו בתורה והפלה ביתר שאת ויותר ענ.

ב"א, ט"ז פנחס, רפ"ז, פסטרבורג.

ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלי טוב, הנה ברכה זו היא ברכת השבח והתודה: להבוא ית' על הטוב החסד שעשה עם האדם, וצ"ל למה נשתנה נוסח ברכה זו מברכת העמים, דברכת הנס אמר ברוך שעשה לי נס, ואינו מזכיר בברכתו טובה לעצמו, והיינו שימצא חוב בעצמו אשר בעבור עמך ר"ל בסכנה, הוא בעצמו מודה שזי' חייב בדבר הסכנה ח"ו אלא שהקב"ה עשה לו נס, משא"כ בברכה זו אמר הגומל לחייבים טובות שמכיר חוב לעצמו, והוא בעצמו מודה שהוא חייב בזה אלא שזה מחסי הו' דרכי שהוא ית' גומל גם לחייבים טובות, ולכן הוא מודה ומשבח להשיג טוב שגמלי טוב, ולכא"י הו' צ"ל נוסח הברכה ברוך שעשה לי טוב בנזכר ברכה הגם, ועוד מהו (חוב) סתם, דגירסת הרמב"ם חרי"ף היא שגמלי (כל) טוב, והנזכר המקובל והמחולק הוא טוב סתם, ומשמע שהוא טוב האמיתי המיוחד, וצ"ל מהו, הנה ארבעה צדיקים להודות, חולה שנתפא, חבוש שיצא מבית האסורים, יורדי הים כשעלה, החולך דרכי כשיגיע ליישוב, וסימנך וכל החיים חולה, יסורים, ים מדבר, יורד סלה, ולבין זה הנה מודע דירידת הנשמה בגוף, הרי מעמדה ומצבה בעולמות מאד, דהנשמה כמו שהיא למעלה קודם בואה בגוף, הרי מעמדה ומצבה בעולמות העליונים והרדיונים, וכמ"ש חו' הו' אלקי ישראל אשר עמדתו לפני, והיינו דהנשמה קודם דירידתה למטה בעוה"ז להתלבש בגוף גשמי, הרי היא בעולמות עליונים ורדיונים והיא רואה ומשנה אלקות, דכל הכחות דראי, ושמיעה הבנה השגחה הרי עיקרם הם בהנשמה עצמה, ובכחה והארתה של הנשמה שוה הנפש, הנה האדם רואה שומע מבין ומשיג, ודאי דבאצות הנפש מן הגוף נשאר הגוף כאבן דומם, שאינו רואה אינו שומע ואינו משיג ומבין מאומה, וכל יתרון מעלת האדם בראי, שכלית הבנה עמוקה כמאמר איחזו חכם ורואה את

7

אמת ואמונה, וכמובא בסוף מסכת גיור, דאמן מורה על ענין של נצחון המלחמה. והיינו, שנמשך בחי' הסוב שלמעלה מענין השניוניים. שזו ענין גאולה האמיתית, גאולה שאין אחרי' גלות.

ויש לקשר זה עם הגאולה ד"ב י"ג תמוז, שהיא שייכת להגאולה העתידה שאין אחרי' גלות, וכמו שכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו הידוע⁴¹ דלא אחי בלבר גאל הקב"ה ב"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה כו', והרי הגאולה דכל ישראל החי' בגאולה העתידה שאין אחרי' גלות⁴². ויש להוסיף בזה גם בפשטות, דע"י הגאולה ד"ב תמוז היתה הוספה בהפצת המעצמות חוצה, דע"י אחי מר דא מלכא משיחא⁴³, גאולה שאין אחרי' גלות, הרי ד"ב תמוז היא אחתלתא בגאולה האמיתית והשלמה, גאולה שאין אחרי' גלות.

ויש לקשר זה גם עם ממור ק"ו שבחלתים⁴⁴ שהחזירו לאמר כי"ב תמוז שנה זו, שבממור זה יש הוספה לגבי ממור ק"ה. דהנה בשני הממורים מדובר בענין ימי צאתו מארץ מצרים, אלא שבממור ק"ה מסיים בענין גאולה ראשונה כו', משא"כ בממור ק"ו, הנה לאחר שמאריך בענין ימי צאתו מארץ מצרים, מוסיף אח"כ גם בענין הגלות, ויזן אותם לרחמים לפני כל שוביהם⁴⁵, שגם בזמן הגלות הנה לכל בג"י ה"י, אור במושבותם, כמו שה"י בזמן ימי צאתו מארץ מצרים⁴⁶. ואח"כ בא ענין הגאולה, הושיענו ה' אלקיננו וקבצנו מן הגוים⁴⁷, שהגאולה וקבוץ גליות נעשה ע"י הקב"ה⁴⁸, וכמאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה בחזקת הקונטרס דחג הגאולה י"ב החומר⁴⁹, ניט מיט אונזערע כחות וועלן מיר צוריק קומען קיין א"י. אבינו מלכנו ית' הקטן אונז מטרטרבען אין גלות, ויולינו קוממיות ע"י אויפקלייזען ויקבוץ גרונו מארבע כנפות הארץ, ויולינו קוממיות ע"י משיח גואל צדק לארצנו הקדושה בב"א. וכמש"נ בפ' זו (פ' בלק) 50 א-7 מציאם ממצרים, ופרש"י אחת אמרת הנה עם יצא ממצרים לא יצא מעצמו אלא א-7 הציאם. וכימי צאתו מארץ מצרים אראנו נפלאות, שער"ז הוא גם בנוגע להגאולה מגלות זה האחרון, שהגאולה באה ע"י הקב"ה דוקא, הושיענו ה' אלקיננו וקבצנו מן הגוים. ומכיון

(41) מיום א', שו סיון תרפ"ח - דפס בסה"מ תרפ"ח ע' קמו ואילך. חש"ח ע' 263 ואילך. אגרות קודש שלו ח"ב ע' פ ואילך. ועוד. (42) ראה לקו"ש חו"א בתחלתו. (43) אגות"ק הידועה דתבעש"ט - דפס (גם) בכש"ט (הוצאת קה"ת) בתחלתו. ובכ"מ. (44) ראה גם לעיל ד"ה בדרך הנומל ד"ב-ג תמוז. (45) פוסק מו. (46) בא י, כג. (47) חתלים שם, מו. (48) ראה פרש"י מצבים ל, ג. (49) סה"מ קונטרסים ח"א קער, ב. סה"מ תרפ"ז ע' קצו. (50) כג, כב.

הנחתו הח' בלתי מוגה

עולם האצילות מחלכש בעולם הבריאה, ועולם הבריאה בעולם היצירה, ועולם היצירה בעולם העשי', ובעולם העשי' גופא לא רק בעולם העשי' הרוחנית, אלא בעולם העשי' הגשמית, הנה כזה דוקא נעשה העלי'. ועוד זאת, שער"ז נעשה העלי' גם בעולמות העליונים. וכידוע המשל בזה², דכשרוצים להגב' בנין ע"י כלי הגבהה הנקרא ליווער, הרי צריכים להניח את הליווער דוקא למטה מהחלקים התחתונים שבבנין ואם יניחוהו באמצע כו' א"א להגב' החלקים התחתונים. ועפי' המשל המבואר בדרושי ר' 30³ בענין ושקל בפלס הרימ"ז, מוכן שגם בעליונים ניוטוסף בגובה ע"י התחתונים. ומה מוכן גם שער"י הבידור והעלי' שכעוה"ז הנה ע"י מביתיהם גם את העולמות העליונים, שגם בהם נעשה עלי'. וכמו שהוא בענין ירידת העולמות ע"י יובן גם בענין ירידת הנשמה למטה, דמה שהנשמה יורדת מאיגרא רמה לבירא עמיקותא, שה"ע היידיה כד' עולמות אבי"צ², איגרא רמה הוא בחי' אצילות, ואיגרא (סתם) הוא עולם הבריאה, ובירא (סתם) הוא עולם היצירה, ובירא עמיקותא הוא עולם העשי'. עד שמתלבשת בגוף שהו"ע הגלות כנ"ל, ומה נשתלשל אח"כ ענין הגלות כפשוטו, שגם שם ישנם ד' מדינות, ד' כוונות³ של פרעוה⁴ כו', הנה ירידה זו צורך עלי', שע"י ירידה זו בגלות, עד לגלות כפשוטו, נעשה העלי', גאולה שאין אחרי' גלות⁵, היינו, שהגאולה היא גאולה בלתי מוגבלת באופן שלא יתכן עוד ענין הגלות.

וחו ברוך הגומל לחייבים סובות שגמלני טוב. הגומל קאי על בחי' האור שלמעלה מסדר ההשתלשלות, וכמבואר בסידור³⁶ בענין א-7 עליון גומל חסדים טובים³⁷ שקאי על האור שלמעלה מסדר ההשתלשלות, שלכן אמרו רז"ל³⁸ הרהר גמל בחלום היפך החיים נקטם לז מן השמים והיצירות, שהמשכה זו היא מבחי' האור שלמעלה מסדר ההשתלשלות³⁹. ומכיון שהמשכה דבחי' הגומל היא מבחי' האור שלמעלה מסדר ההשתלשלות, לכן הוא מהפך גם את הבחי' דחייבים שנעשה מזה טוב (סתם), טוב האמיתי המיוחד, בחי' הסוב שלמעלה מענין השניוניים. וחו גם מה שאור אמירת הברכה בדרך הגומל עונה להקל אמן, דענין אמירת אמן הוא ג"כ ע"ד הנ"ל, דאמן הוא מלשון⁴⁰

(29) חו"א בראשית ד, א. (30) לקו"ת נצבים מה, א. ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת מוצאי ש"ס חיי שרת תשל"ט ס"ו. (31) ישעי' מ, ב. (32) ראה לקו"ת דברים א, א. ראה כח, סע"ג. ובכ"מ. (33) ירשב מ, י-יג. (34) ראה חו"א צ מווש"א ברכות ג, ב. וראה אורח"ה לחתלים (יול אור) ע' שע. ח"ט. נ"ך (ח"ב) ע' חתקעו. (35) ראה מביתא בשלח מו, א. חובא בתר"ה ח"ג וגאמר - פסוקים קסו, ב. ועוד. (36) שער הסוכות דגס, א. וראה גם סה"מ תקס"ב ח"א ע' כב. (37) בחזקת העמידה. (38) ברכות ג, ב. (39) ראה ביאור"ה וירשב כד, ג. (40) ראה שבעות לו, א ובפרש"י. שו"ע אורח"ה אור"ה מקכ"ד ס"ט. אציקולטורי חלמודית (כד ב) ערך אמן. וש"נ.

הנחתו הח' בלתי מוגה

והיינו שימצא חוב בעצמו אשר בעבורו עמד ר"ל בסכנה והוא בעצמו מודה שהי' חייב בדבר הסכנה ח"ו אלא שהקב"ה עשה לו נס, משא"כ בברכה זו אומר הגומל לחייבים טובות שמזכיר חוב לעצמו, והוא בעצמו מודה שהוא החייב כזה אלא שזהו מחסדי הרי' ודרכי הרי' שהוא ית' גומל גם לחייבים טובות. עכ"ל.

ונראה לכאור התשובה לשאלה הנ"ל, ובהקדמה:

בבית יוסף⁵ מפרש נוסח הברכה "הגומל לחייבים" — "כלומר אפילו לאותם שהם חייבים והיינו שהם רשעים .. עכ"ז גומל להם טובות, וגם אני כאחד מהם שאף על פי שאיני הגון גמלי בכל טוב".

ומשמעות פירושו, שהתואר "חייבים" כאן הוא כעין "בלתי ראויים" לקבלת חסדי השם, והיינו שהמברך מודה ומשבח להקב"ה על עשיית חסד זה עמו אף שאינו ראוי לכך ("אע"פ שאיני הגון").⁶

אמנם במאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר הנ"ל מפורש⁷, דהזכרת "חובה לעצמי" ענינה "שימצא חוב בעצמו אשר בעבורו עמד ר"ל בסכנה והוא בעצמו מודה שהי' חייב בדבר הסכנה ח"ו".

ויש לומר, ששינוי זה לגבי מ"ש הבית יוסף נוגע להבנת תירוצו השאלה "למה נשתנה נוסח ברכה זו (ברכת הגומל) מברכת הנסים":

אח"ל שאמירת "הגומל לחייבים" כוונתה רק להודות לה' על הטובה שנעשה עמו אע"פ שאינו ראוי לכך — תמוה, אמאי לא תיקנו לשון זה גם בברכת הנסים?

ברכת הגומל — ברכות הודאה, ברכת הנס — ברכות הודאה, ולכאורה, כלפי לייא: ברכת הגומל אין חיובה דוקא על הצלה

(5) לטורא"ח ר"ס רט.
(6) ועיי' מגדיל שבבחי ית', דנוסף על ההפלות והברכות ליי' כ"י יקר (דבר דהרמב"ן) ח"ב (יורשלים, תשכ"ט).
(7) וכן פ"י בתשובת מהר"ם מינץ ס"ד.
(8) ערוך השולחן או"ח סרי"ט ס"ד.

כך

ברכת בופה"ג ע"י השומעים — בכוס של ברכה

כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר שבברכותיו על הכוס של ברכה — בורא פרי הגופן — אין יוצאים השומעים. וכ"א יברך לעצמו*.

כה

ברכת הגומל

נוסח ברכת הגומל (להלכה¹) הוא "ברוך כ' הגומל לחייבים טובות שגמלי טובי"², ונוסח ברכת הנס (שנעשה ליחיד) הוא "ברוך כ' שעשה לי נס במקום הזה"³. ומדייק כ"ק מו"ח אדמו"ר (במאמרו⁴ שאמר בש"ק (ט"ז) תמוז תרפ"ז) שלאחרי גאולתו ממאסרו במדינה ההיא, דו"ל:

וצריך להבין למה נשתנה נוסח ברכה זו מברכת הנסים, דברכת הנס אומר ברוך שעשה לי נס, ואינו מזכיר בברכותו חובה לעצמו, וצריך להבין למה נשתנה נוסח ברכה זו מברכת הנסים, דברכת

(*) להעיר ממכתב רבינו — (2) כן הוא בסידור אדמו"ר (וכי"ה בכת"י אגודת-קודש חי"י ס"ע כט: "ובפוסט הרמב"ם הוחלט בעצם כ"ק (ומב"ם ספר כשהתם רב — וכמו בכוס של ברכה אהבה — יורשלים, תשר"מ) ועוד כת"י — בסעודה, הוועדות וכיו"ב — שמפני ראה הרמב"ם הוצאת קאפוז). אבל ברמב"ם אריכות הזמן בין שמיעת הברכה לשתיית הכוס ע"י כל השומעים קשה להזכיר מהפסק. ולכן יש להנדיג דוקא מנהג ההוא, וא. שכל אחד ואחד יברך לעצמו ברכת הנהנין.
(1) רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח. טור (וב"י) ושר"ע או"ח ר"ס רט. סידור קונטרסים ח"א קפ"ב, ב אילן. סה"מ אדמו"ר.
(2) רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח. טור (וב"י) ושר"ע או"ח ר"ס רט. סידור קונטרסים ח"א קפ"ב, ב אילן. סה"מ אדמו"ר.
(3) רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח. טור (וב"י) ושר"ע או"ח ר"ס רט. סידור קונטרסים ח"א קפ"ב, ב אילן. סה"מ אדמו"ר.
(4) רמב"ם הל' ברכות פ"י ה"ח. טור (וב"י) ושר"ע או"ח ר"ס רט. סידור קונטרסים ח"א קפ"ב, ב אילן. סה"מ אדמו"ר.

שכאח על ידי נט, ואדרכה, הארכעה שצריכים להודות הם במצבים שע"פ טבע יכולים לצאת מהם בשלום (שלכן אין הם חייבים גם בברכת הנט אא"כ ניצלו על ידי נט מיוחד כו'), משא"כ ברכת הנט חיובה הוא על נט היוצא ממנהגו של עולם⁹.

וא"כ, אם בהצלה טבעית יש להודות להשם על שגמל עמו טובה זו "אע"פ שאיני הגון" — כש"כ וק"ו כשמודים להקב"ה על שידוד מתוכות הטבע, שהי צריך להוסיף בהודאה ההדגשה שנעשה לו הנט "אע"פ שאיני הגון".

לכאורה יש מקום לחלק בין ברכת הגומל לברכת הנט: ברכת הגומל היא מברכות הודאה, שמודה ומשבח לה' על הטובה שהגיעה לו, ולכן יש מקום להוסיף "הגומל לחייבים טובות", מכיון שזה מפליא יותר את החסד שנעשה עמו (שלמרות שאינו הגון מ"מ נעשה עמו חסד זה);

משא"כ ברכת הנט היא מברכות הראי' — שמברך על ראיית הטקוס שנעשה שם הנט, היינו שהברכה היא על עצם עשיית הנט במקום זה (המראה על גדלותו ית' שביכלתו לשדד מערכות הטבע), ובמילא אין מקום להוסיף הפרט ד"הגומל לחייבים" השיך להאדם שאירע עמו נט זה, ולא לעצם עשיית הנט.

אבל [לכד זאת, שכאשר הנט נעשה לשאינו ראוי י"ל שזהו נט גדול יותר, הרי] חילוק זה אינו מוכרח, כי מלשון ברכת הנט (לחיד' י¹⁰)

(8) ראה מג"א שם סרי"ט סק"ט. סדר חולים מתרפאים כו'. ע"ש. וצע"ק ברכת הנהנין לאדו"ז רפ"ג.
(9) ראה שרי"ע או"ח סו"ט ריח ובג"א שם. ס"ז שם סרי"ט סק"ג. ערוך השולחן שם ס"א ד'. ועוד. וראה גם ס' פי' התפלת הברכות (שבעה ע"ד); וכן הדין חיד' שנעשה לו נט הי' לו לברך הגומל..
אלא שנפטר ממנה ע"י ברכה זו שנעשה לו נטיס שהיא גדולה ממנה שהיה הי' חולה כי אינו נעשה לו נט שהיה רוב חולי' — שהיה אדרכה זכות הרכים

9

לכרך.. שכולם שותפים באותו נט¹¹.
וי"ל, שכדי ליישב שאלה זו מוסיף כ"ק מו"ח אדמו"ר¹² שהפירוש ב"הגומל לחייבים" הוא, ש"מודה שהי' חייב בדבר הטכנה ח"ו" — דזה שייך רק בברכת הגומל, שהיא הודאה על הצלה, כלומר, כאשר לפני"ז הי' מצב של טכנה ואח"כ ניצול ממנה, ולכן שייך לומר "הגומל לחייבים"¹³, ש"מודה שהי' חייב בדבר הטכנה ח"ו" (היינו שבאשמתי נעשה המצב שדרש הצלה מלמעלה);

משא"כ ברכת הנט אינה דוקא על נט שהוא הצלה ממצב של סכנה. וע"ד "הרואה .. מעברות הירדן"¹⁴ (המקום שעברו בו ישראל בימי יהושע¹⁵), שנס זה (בקיעת הירדן) לא היה בגדר הצלה ממקום סכנה אלא רק להקל עליהם העברת הירדן¹⁶. שמוזה מוכן, שגם

מסייעתם. ובכלל צ"ל חזירות יתירה להזכיר חובה על כלל ישראל (ראה ישעי' ו' ה' ואל"ך ובמפרשים. יבמות מט, ב). משא"כ יחיד המזכיר חובה לצמוח. ודוחק גדול לומר, שלא תיקנו לשון "חייבים" בברכת נט דכל יחיד מפני "לא פלוג".

(11) ראה ברכות נד, א: על כולן צריך שיתן הודאה ושבח.
(12) ל' אדו"ז — סדר ברכת הנהנין פ"ג ס"א. וראה טושו"ע או"ח סרי"ח ס"ד ובני"כ.
(13) היינו שהשאלה נכתבה בסגנון כזה, שמאירכות הביאור בהמאמר (בעבודת האדם) יוכן החירוק על שאלה זו. וראה לקו"ש ח"ג עמ' 138 סס"ג.
(14) וי"ל שזהו גם הדין "הגומל .. שגמלני" — ע"פ מרד"ל (ברכות נ, ג).

(15) רש"י ברכות שם.
(16) בבבאור הליכה (ר"ס ריח) "ההברכה לא נתקנה על פלאי הברא כי דנתקן רק אהצלת אדם מן המיתה בדרך נט". ע"ש באורן. אבל לכאורה צע"ק מ"מעברות הירדן", ככפנים.
ובכל אופן: גם לפירוש י"ל, דאף שהברכה נתקנה רק כשהייתה הצלה מן המיתה — מ"מ, חונן הוהוהה השבח אינו על ביטול הסכנה אלא על עשיית הנט (משא"כ ברכת הגומל שותכנה הוהוהה שניצל מן הסכנה), ככפנים.

נח
9
10
11
12
13
14
15
16

שנים מקרא ואחד תרגום

כח

גם פסוק שמע כופלין שנים מקרא ואחד תרגום.

אין כופלים פסוק מקרא בסוף הסדרה כשקורין שנים מקרא ואחד תרגום?

אמירת ההפטרה כשב' פרשיות מחוברות

כשב' פרשיות מחוברות היו אומרים — כינס לבין עצמם — ב' ההפטרות, וכן אם הי' שבת ור"ח וכה"ג — אחרי קריאת שמורת ב' הפרשיות. כן למדו אותי. אי נאם? ובאנו לנסות את השאלה — נקבע ונאמר?

ערב שבת

לבישת בגדי משי בשבת ויו"ט

צריכים להנהיג שהאברכים ("יונגעלייט") ילבשו בשבת וכיו"ט "זיידענע זופיצעס", ויישר-כחם של אלה שיעשו כן.

ענין זה (שבגדי שבת ויו"ט צריכים להיות של משי) מובא גם במאמר של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

- (1) דאן שפסקו שמע בפ"ע אסור ש"י איתא שפסקו האחרון טוב לכופלין לאמרו כ"פ משום דמחזי כמקל עליו ב' וכו' ולחזור ולאמרו כדי לסיים בתורה.
- (2) אף שבשר"ע אודה"ו (א"ח סרפ"ה) רכח ואילן.

שערי הלכה ומנהג

ס

כשמברכים על נס של הצלה, אין ההוראה על ביטול מצב סכנה, אלא על עצם החסד, שהקב"ה עשה לו נס.

ולכן אינו מתאים בברכת הנס ענין "הגומל לחיבי"ט", מכיון שאין הכרח שבעל הנס הי' במצב בלתי רצוי (סכנה וכיו"ב) "שהי' חייב בדבר הסכנה ח"ו" (וגם אם הי' במצב כזה — אין הכוונה בברכה זו להורות על ביטול מצב זה, כנ"ל).

כו

ברכת הגומל לאחר לידה

שאלה: האם אשה מברכת הגומל לאחר לידה?

מענה: היכן שמעת שאשה תברך הגומל? מכיון ששאלת, שאל את זקני רבני אנ"ש שיחיו*.

כז

שאלת חלום

שאלת חלום וכיו"ב — שייד ליחיד סגולה וכו', ובמקרים מיוחדים. ולימוד בהתמדה וסקידה ויתנוג כמצווה בשו"ע וה' יצלילו.

(18) וע"ד בפרשת בלק — הנסים שלא שייד למר שחזר "הי' חייב בדבר שנעשו לפניהם (ספרי, תנחומא, חזק"ע הסכנה", ורק שגם הובאה ע"ע.

ורש"י סוף פרשת בלק, סנהדרין פב, ב.

(1) תשובת רבני אנ"ש הינה שאכן מעולם לא שמעו שאישה תברך הגומל — המערכת.